

Centrum Edukacyjne Przystanek Historia

<https://centrumedu.ipn.gov.pl/ph/archiwum-1/2018/7081,Jozef-Bandzo-ps-Jastrzab.html>
16.05.2024, 02:43

Józef Bandzo ps. Jastrząb

Wśród wielu wybitnych postaci wspominanych w październiku nie może zabraknąć ppłk. Józefa Bandzy ps. „Jastrząb”, jednego z ostatnich żołnierzy 5 Brygady Wileńskiej Armii Krajowej. 16 października upłynęła dwa lata od jego śmierci, a 21 października – 95. rocznica urodzin.

W drugą rocznicę śmierci ppłk. Bandzy „Jastrzębia”, 16 października o godzinie 15.00, w kościele Najświętszego Zbawiciela w Warszawie odbędzie się msza św. w jego intencji. Zapraszamy wszystkich chętnych.

W kwietniu 2016 r. ppłk Bandzo był gościem Przystanku Historia podczas pierwszego spotkania z cyklu *Bohaterowie Wyklęci*. Półtora roku później, podczas wieczoru pamięci poświęconego „Jastrzębiowi”, w Przystanku odsłonięta została ekspozycja prezentująca figurki i makiety podziemia niepodległościowego, które ppłk. Bandzo wykonał w ostatnich latach swojego życia.

Zachęcamy do zapoznania się z wystawą. Ekspozycję będą zwiedzać również uczestnicy lekcji i spacerów prowadzonych w tym tygodniu przez edukatorów Przystanku Historia.

Józef Bandzo „Jastrząb” urodził się 21 października 1923 r. w Wilnie. Od 1943 r. należał do 3 Brygady Wileńskiej. Razem z nią przeszedł szlak bojowy po bitwę pod Murowaną Oszmianką, w której został ciężko ranny w rękę. Będąc na leczeniu, trafił do Głinciszek. Tam też doczekał nadejścia Armii Czerwonej. Aresztowany 11 października 1944 r. w Wilnie uniknął łagru, po to tylko, by po kilku tygodniach cudem ujść z rąk „czerwonej milicji” w Głinciszkach.

Na początku 1945 r. na fałszywych papierach przedostał się do Polski i dołączył do odtworzonej na Białostocczyźnie 5 Brygady Wileńskiej AK. We wrześniu 1945 r. został awansowany za bojową postawę do stopnia wachmistrza. W tym samym miesiącu po rozwiązaniu brygady przeszedł razem z całym 2 szwadronem do NZW.

Późną jesienią 1945 r. zdecydował się na definitywne opuszczenie oddziału i przerwę w działalności konspiracyjnej. Jednak już w styczniu 1946 r. ponownie znalazł się w szeregach formacji dywersyjnych podległych mjr. Zygmuntowi Szendzielarzowi „Łupaszce”. Od maja 1946 r. ponownie walczył w oddziałach partyzanckich 5 Brygady Wileńskiej AK. W końcu lipca 1946 r. został na własną prośbę urlopowany.

W 1947 r. Józef Bandzo ujawnił się. W 1960 r. został aresztowany i skazany w sfinansowanym procesie gospodarczym na karę dożywotniego więzienia. Spędził w nim w sumie 16 lat, więcej niż którykolwiek z jego współtowarzyszy broni. Zmarł 16 października 2016 r. w Wołominie.

